

СТІЙКІСТЬ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ДО МАСТИТУ

А.Р.Дудок, аспірант

*Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф.Іванова
“Асканія-Нова” – Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства УААН, смт. Асканія-Нова, Україна*

Викладено результати вивчення резистентності корів української червоної молочної породи до субклінічних форм маститів. В результаті досліджень встановлено, що новостворена порода більш маститостійка в порівнянні з аналогами.

Изложены результаты изучения резистентности коров украинской красной молочной породы к субклиническим формам маститов. В результате исследований установлено, что новая порода более маститоустойчивая по сравнению с аналогами.

Багаторічними спостереженнями вчених і практиків відмічено, що в кожній породі великої рогатої худоби, в окремих стадах є особини, лінії і цілі родини тварин, які за однакових умов експлуатації не хворіють взагалі чи хворіють значно менше. Виведення генетично стійких до маститу тварин дуже важливе і необхідне при інтенсивних технологіях виробництва молока [1].

У США щорічно хворіють на мастит 59% корів, втрати складають більше 1 млрд. доларів; у Великобританії – відповідно 50% і 65 млн.; Німеччині – 24% і 45 млн.; Японії – 50% і 79 млн.; Данії – 31% і 21 млн. доларів [2]. Кожна інфікована на мастит корова дає менше молока на 500 кг [3]. У корів, що перехворіли на мастит, надій знижується на 10-40% від середньорічної молочної продуктивності [4, 5]. У первісток втрачається 62% надою, у корів четвертої лактації і вище – 20%. Корова, що перехворіла на мастит, знижує надій мінімум на 300 г на добу [6]. З цієї причини не рідко вибуває 52% молодих і високопродуктивних корів [7].

Рівень захворювання на мастит корів різних порід в Україні складає 30,2% (з коливаннями в різних господарствах від 28,55 до 31,74% [2]. Стійкість до маститу пов'язана із спадковістю [8, 9]. Частота захворюваності на мастит дочок різних бугаїв колива-

ється від 2 до 48% [8, 2]. Резистентність дочок різних бугаїв до маститу на 32% зумовлюється генотипом [7].

Тому метою досліджень є вивчення частоти захворювання на мастит тварин української червоної молочної породи.

Матеріал і методика досліджень. Експериментальну частину роботи виконано на поголів'ї корів чистопорідної червоної степової породи та її помісей у племзаводі “Лідія” Скадовського району Херсонської області на поголів'ї 85 повновікових корів, які перебували під контролем протягом 305 днів лактації. Було сформовано три дослідні та одна контрольна групи корів різних генотипів в кількості: контрольна — чистопорідна червона степова — 17 голів; I дослідна — червона степова x англєрська — 13 голів; II дослідна — червона степова x червона датська — 20 голів та III дослідна — українська червона молочна — 35 голів. Тварини всіх груп знаходилися в однакових умовах годівлі та утримання. Генеалогічну належність дочок до ліній визначали на основі даних племінного обліку (Форма 2 — МОЛ). Щомісячно проводили діагностичне тестування на субклінічні форми маститів.

Результати досліджень. В результаті проведених досліджень (табл.1) встановлено, що найбільша кількість позитивної реакції на субклінічні форми маститів спостерігалась у корів генотипу червона степова (зі 170 проб молока 22 проби позитивно реагували на субклінічну форму маститу, що складає 12,9%), найменша кількість у корів української червоної молочної породи (з 350 проб — 26 позитивних, або 7,4%), що вказує на тенденцію підвищення маститостійкості тварин новоствореної породи внаслідок покращення екстер'єру та форми вим'я.

Таблиця 1

Результати досліджень проб молока на субклінічні форми маститів

Показники	Групи			
	Контрольна	I - Дослідна	II - Дослідна	III - Дослідна
n	17	13	20	35
Всього проб	170	130	200	350
Позитивно реагували: проб	22	10	17	26
%	12,9	7,7	8,5	7,4

За розподілом випадків позитивної реакції на субклінічні форми маститів (табл.2) корови контрольної групи мали найбільшу кількість. Так, за лактацію позитивно реагували по одному разу – 6 голів, або 3,5%; по два рази – 3 голови, або 3,5%; по три рази – 2 голови, або 3,5%; по чотири рази – 1 голова, або 2,4%. Найменша кількість випадків спостерігалась у тварин III – дослідної групи, де встановлено, що по одному разу реагували позитивно – 13 голів, або 3,7%; по два рази – 5 голів, або 2,8%; по три рази – 1 голова, або 0,9%. Це вказує на певний вплив генотипу на резистентність корів до субклінічних форм маститів.

Таблиця 2

Розподіл випадків позитивної реакції на субклінічні форми маститів

Генотип	Кількість проб	Кількість разів за лактацію							
		один		два		три		чотири	
		голів	%	голів	%	голів	%	голів	%
Контрольна	170	6	3,5	3	3,5	2	3,5	1	2,4
I –Дослідна	130	5	3,9	1	1,5	1	2,3	-	-
II –Дослідна	200	6	3	4	4	1	1,5	-	-
III –Дослідна	350	13	3,7	5	2,8	1	0,9	-	-

Проведеними дослідженнями (табл.3) встановлено, що корови ліній Є. Брангструпа, Ганнібала, К. Телла, М. Чіфтейна, Казбека ЗАН-60, виявилися найбільш стійкими до субклінічних форм маститів, де відсоток тварин з позитивною реакцією склав 5-7,9%. Найбільший відсоток позитивної реакції встановлено у корів ліній Візита КГН-26, Р. Ідеала, М.В. Дестіні, Ладного КМН-179, Р. Соверінга, який склав 10-14,5%.

При досліді (табл.4) було встановлено, що дочки бугаїв Баяна 316, Рекорда 4715, Камертона 6639, Меркурія 5153, Радара 4439, Канона 3809 мали найбільший відсоток позитивної реакції до субклінічних форм маститів, який склав (10-16,6%), в той час як нащадки інших бугаїв Зеніта 5323, Єнота 275 та Зефіра 909, Красеня 692, Соліста 8941, Тюльпана 6983, Камертона 6639, Факела 4069, Нагана 464 – 1,2-6,6%. Отже, аналіз отриманих даних свідчить про вплив батька на схильність його дочок до захворювань на субклінічні форми маститів.

Таблиця 3

Розподіл випадків позитивної реакції на субклінічні форми маститів

Лінія	Кількість проб	Кількість захворювань, гол				Всього хворих	
		1 раз	2 рази	3 рази	4 рази	голів	%
Ганнібала	150	5	2	-	-	7	6
М.Чіфтейна	40	1	1	-	-	2	7,5
К Телл	130	5	1	-	-	6	5,4
Визита	110	4	2	-	2	8	14,5
Казбека	140	4	2	1	-	7	7,9
Ладного	60	-	2	1	-	3	11,7
Р.Ідеала	30	1	1	-	-	2	10
М.В.Дестіні	50	2	1	1	-	4	14
Є.Брангструп	40	2	-	-	1	3	5
Р.Соверинг	30	2	1	-	-	3	13,3

Таблиця 4

Розподіл випадків позитивної реакції на субклінічні форми маститів дочок різних бугаїв

Батько	Кількість проб	Кількість захворювань, гол				Всього хворих	
		1	2	3	4	голів	%
		раз	рази	рази	рази		
Баян 316	40	2	1	-	-	3	10
Рекорд 4715	30	1	1	-	-	2	10
Наган 464	50	3	-	-	-	3	6
Факел 4069	50	3	-	1	-	4	1,2
Камертон 6639	60	2	1	-	-	3	6,6
Меркурій 5153	30	-	1	1	-	2	16,6
Радар 4439	30	1	1	-	-	2	10
Тюльпан 6983	30	2	-	-	-	2	6,6
Соліст 8941	50	3	-	-	-	3	6
Красень 6927	60	2	1	-	-	3	6,6
Канан 3809	30	1	1	-	-	2	10
Зефір 909	30	-	1	-	-	1	6,6
Єнот 275	40	1	-	-	-	1	2,5
Зеніт 5323	30	1	-	-	-	1	3,3

Висновки. Проведеними дослідженнями проб молока на субклінічні форми маститів тварин різних генотипів виявлено тенденцію підвищення маститостійкості у корів української червоної молочної породи в порівнянні з аналогами. Сстійкість корів до

субклінічних форм маститу пов'язана із спадковістю. Аналіз маститостійкості дочок від різних бугаїв показав вплив батька на дану ознаку, що слід враховувати в селекції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карташова В.М., Ивашура А.И. Маститы коров. – М.: Агропромиздат, 1988. – 256 с.
2. Огнев Ю.М., Назаренко Л.И. Наследственная устойчивость к маститу у сибирского черно-пестрого скота // Зоотехния. – 1989. – № 8. – С.23-25.
3. Калберг О. Найкращий спосіб уникнути захворювання на мастит – попередити його // Пропозиція. – 1999. – № 2. – С.38-39.
4. Петухов В.Л. Генетические основы селекции животных. – М.: Агропромиздат, 1989. – 448 с.
5. Пешук Л. Влияние генотипа и других факторов на заболеваемость коров маститом // Молочное и мясное скотоводство. – 1999. – № 5. – С.17.
6. Пешук Л. Электропроводность молока как метод выявления прихованих маститів // Пропозиція. – 2001. – № 7. – С.86-87.
7. Рубан Ю., Вард А. Селекция коров на устойчивость к маститам // Молочное и мясное скотоводство. – 1991. – № 5. – С.33-34.
8. Ивашура А., Шмайлов В. О наследственной устойчивости коров к заболеванию маститом // Молочное и мясное скотоводство. – 1989. – № 2. – С.22-24.
9. Walawski K. Genetic aspects of mastitis resistance in cattle // J/ apl/ Genet. – 1999. V. 40, № 2. – P.117-128.